

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

""ЗАТВЕРДЖУЮ""

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О. А. Лагоднюк
"____" _____ 2018 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-14-54

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА РІВНІ
РЕГІОНУ
STATE REGULATION OF ENVIRONMENTAL SAFETY AT THE
REGIONAL LEVEL

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
specialty 281 «Public administration and administration»

спеціалізація «Державна служба»
specialization «Public Service»

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону» для студентів, які навчаються за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня підготовки – Рівне: НУВГП, 2018. – 15 с.

Розробник: Фесянов Петро Олексійович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Протокол № 2 від «25» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ І.Л. Сазонець

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Протокол № 2 від «05» жовтня 2018 р.

Голова науково-методичної комісії

Е.В. Дробко

© Фесянов П.О., 2018
© НУВГП, 2018

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону, основні важелі впливу на вироблення рішень щодо забезпечення екологічної безпеки в регіоні, раціонального природокористування та екологічної безпеки життєдіяльності населення, змogu гармонійно поєднати загальнодержавні та місцеві екологічні інтереси з урахуванням особливостей регіонального розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону» є складовою частиною циклу дисциплін професійної підготовки студентів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Її вивчення передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Економіка та врядування», «Публічна служба», «Регіональна економіка» – та цілеспрямоване засвоєння спеціальної літератури, активну роботу на лекціях і практичних заняттях, виконання науково-дослідницьких та творчих завдань самостійної роботи.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

На початку ХХІ ст. в Україні, яка посідає одне з перших місць у світі за рівнем споживання енергії, води та інших ресурсів на одиницю ВВП, обсяги промислових відходів на душу населення перевищують аналогічні показники багатьох країн. Природні ресурси, особливо земельні, лісові і водні, значною мірою виснажені і деградовані, потребують дбайливого ставлення та ощадливого використання.

Сучасний стан в регіональних соціоеколого-економічних системах характеризується небезпечними для життєдіяльності людства змінами навколишнього середовища. Вони, зокрема, зумовлені нераціональним природокористуванням, безгосподарським використанням водних ресурсів, закриттям численних нерентабельних шахт і кар'єрів методом повного або часткового затоплення, недосконалістю організаційно-правових механізмів державного регулювання екологічної безпеки як на рівні регіону, так і на загальнодержавному рівні. За таких умов постійно зростають ризики природно-техногенних аварій і катастроф, непродуктивні витрати на їх локалізацію та ліквідацію негативних наслідків, людські та матеріальні втрати тощо. Тому особливої актуальності для життєдіяльності населення набувають питання державного регулювання екологічної безпеки на рівні регіону.

Ключові слова: державне управління, система забезпечення екологічної безпеки, механізми державного регулювання екологічної безпеки, ефективність, методи, показники, регіон.

At the beginning of the XXI century in Ukraine, which occupies one of the first places in the world in terms of energy consumption, water and other resources per unit of GDP, the volume of industrial waste per capita exceeds the similar indicators of many countries. Natural resources, especially land, forest and water, are largely exhausted and degraded, requiring careful attitude and economical use.

The current state of the regional socioecological and economic systems is characterized by dangerous changes to the environment of mankind. They are, in particular, caused by irrational nature management, unsustainable use of water resources, the closure of numerous unprofitable mines and quarries by the method of full or partial flooding, imperfection of organizational and legal mechanisms of state regulation of environmental safety at the level of the region, and at the state level. Under such conditions, the risks of natural and man-made accidents and disasters, unproductive costs for their localization and the elimination of negative consequences, human and material losses, etc. are constantly increasing. Therefore, the issue of state regulation of environmental safety at the regional level is becoming especially relevant to the life of the population.

Key words: public administration, ecological safety system, mechanisms of state regulation of ecological safety, efficiency, methods, indicators, region.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»	Нормативна	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-ий	4-ий
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6,0 Самостійної роботи студента – 11,1	Рівень вищої освіти: магістерський	22 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	110 год.
		Вид контролю:	
		екзамен	

Примітка.

*Примітка. у чисельнику – дані для студентів денної форми навчання, у знаменнику – для заочної форми навчання.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 35 % до 65 %;
- для заочної форми навчання – 8,3% до 91,7%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни „Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону” є ознайомлення з механізмами реалізації законодавства в галузі природоохоронної діяльності, контролю за дотриманням екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони довкілля.

Завданням вивчення дисципліни «Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону» є освоєння структури національної системи екологічного управління всіх рівнів (державного, корпоративного, місцевого та громадського) та механізмів здійснення управління функціональними та об'єктними системами екологічного управління в регіоні.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: концептуальні засади регулювання екологічної безпеки суспільства як однієї з складових національної безпеки України;

- загрози суспільству, державі, особі, які виникають в екологічній сфері на рівні регіону та можливі шляхи, засоби і механізми їх нейтралізації;
- основи забезпечення екологічної безпеки, механізми державного регулювання процесів природокористування на рівні регіону;
- основи чинного законодавства у сфері регулювання екологічної безпеки як складової національної безпеки;
- шляхи вирішення проблемних питань у сфері регулювання екологічної безпеки на рівні регіону;
- організацію, компетенції та способи взаємодії органів державної влади щодо Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону;
- способи прийняття рішень щодо організації діяльності органів відповідальних за регулювання процесів забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону.

вміти: застосовувати основні положення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади щодо Державного регулювання екологічної безпеки на рівні регіону;

- готувати рекомендації до проектів управлінських рішень щодо нейтралізації загроз інтересам у сфері забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону;

- обґрунтовувати та пропонувати відповідні організаційно-правові заходи щодо підвищення ефективності діяльності управлінських структур щодо регулювання процесу забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону;
- готувати обґрунтовані пропозиції в проекти нормативних актів, управлінських рішень, спрямованих на нейтралізацію загроз у сфері природокористування;
- застосовувати основні положення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади у сфері забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону,
- обґрунтовувати та пропонувати організаційно-правові заходи підвищення ефективності діяльності управлінських структур у сфері забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населення і територій України

Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні.

Різновид екологічних правовідносин, сфери правового регламентування діяльності, небезпечної для довкілля, здоров'я й життя людини. Принцип екологічного права. Об'єкт правового регулювання екологічного права - складова національної й транснаціональної безпеки.

Тема 2. Класифікація систем і механізмів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Державне екологічне управління. Корпоративне екологічне управління. Місцеве екологічне управління чи самоврядування. Громадського екологічного управління. Управління екологічною безпекою.

Тема 3. Державне регулювання у сфері забезпечення екологічної безпеки на рівні регіону.

Забезпечення екологічної безпеки нинішнього та майбутніх поколінь. Послідовне досягнення для кожного конкретного регіону належної якості середовища проживання. Відновлення та збереження біосферної рівноваги (на локальному, регіональному та глобальному рівнях) генетичного фонду тваринного та рослинного світу, а також ландшафтної різноманітності території України.

Змістовий модуль 2. Праві засади забезпечення екологічної безпеки у галузі промисловості та інших видів діяльності

Тема 4. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у галузі промисловості та транспортних засобів.

Дозволи та ліміти гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин.
Додержання екологічних норм і правил при експлуатації природних ресурсів, промислових об'єктів.

Тема 5. Обов'язки громадян у сфері державного регулювання екологічної безпеки.

Берегти, охороняти й раціонально використовувати природні багатства; не порушувати екологічних прав інших суб'єктів; компенсувати завдану ними шкоду тощо.

Тема 6. Правові засади забезпечення харчової, біологічної, генетичної безпеки як складових екологічної безпеки.

Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища".

Тема 7. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій

Система природних територій і об'єктів, що підлягають охороні: природно-заповідний фонд, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, пожезахисні та інші види територій.

Тема 8. Юридичний механізм відповідальності в системі забезпечення екологічної безпеки в Україні.

Адміністративна та кримінальна відповідальність юридичних та фізичних осіб. Цивільно-правова відповідальність у разі заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу або здоров'ю громадян.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні.	<u>18,0</u> 15,2	<u>4,0</u> 0,2	<u>4,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Тема 2. Класифікація систем і механізмів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки.	<u>16,0</u> 15,2	<u>2,0</u> 0,2	<u>4,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Тема 3. Державне управління та регулювання у сфері забезпечення екологічної безпеки в Україні.	<u>14,0</u> 15,2	<u>2,0</u> 0,2	<u>2,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Разом за змістовим модулем 1	<u>48,0</u> 45,6	<u>8,0</u> 0,6	<u>10,0</u> 3,0	<u>30,0</u> 42,0
Тема 4. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у галузі промисловості та транспортних засобів.	<u>16,0</u> 15,3	<u>4,0</u> 0,3	<u>2,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Тема 5. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері використання ядерної енергії.	<u>16,0</u> 15,3	<u>4,0</u> 0,3	<u>2,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Тема 6. Правові засади забезпечення харчової, біологічної, генетичної безпеки як складових екологічної безпеки.	<u>14,0</u> 15,3	<u>2,0</u> 0,3	<u>2,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 14,0
Тема 7. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій	<u>14,0</u> 14,3	<u>2,0</u> 0,3	<u>2,0</u> 1,0	<u>10,0</u> 13,0
Тема 8. Юридичний механізм відповідальності в системі забезпечення екологічної безпеки України.	<u>12,0</u> 14,2	<u>2,0</u> 0,2	<u>2,0</u> 1,0	<u>8,0</u> 13,0
Разом за змістовим модулем 2	<u>72,0</u> 74,4	<u>14,0</u> 1,4	<u>10,0</u> 5,0	<u>48,0</u> 68,0
Усього годин	120,0	<u>22,0</u> 2,0	<u>20,0</u> 8,0	<u>78,0</u> 110,0

*Примітка: у чисельнику – дані для студентів денної форми навчання, у знаменнику – для заочної форми навчання.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	2	3	4
1.	Тема 1. Правові аспекти управління екологічною безпекою.	4,0	1,0
2.	Тема 2. Правове регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.	4,0	1,0
3.	Тема 3. Система органів управління спеціальної компетенції та їх повноваження у сфері забезпечення екологічної безпеки.	2,0	1,0
4.	Тема 4. Функції органів державного управління та регулювання в сфері забезпечення екологічної безпеки.	2,0	1,0
5.	Тема 5. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у промисловості та на транспорті.	2,0	1,0
6.	Тема 6. Правові засади захисту населення і територій за надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.	2,0	1,0
7.	Тема 7. Правове регулювання екологічної безпеки щодо безпечного поводження з токсичними хімічними речовинами, засобами захисту рослин, мінеральними добривами, нафтою та нафтопродуктами.	2,0	1,0
8.	Тема 8. Забезпечення вимог екологічної безпеки при використанні джерел акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого впливу фізичних факторів.	2,0	1,0
Всього		20,0	8,0

*Примітка: у чисельнику – дані для студентів денної форми навчання, у знаменнику – для заочної форми навчання.

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів:

- денної форми навчання:

26 годин – підготовка до аудиторних занять;

30 годин – підготовка до контрольних заходів;

22 годин - опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях. Усього: 78 год.

- **заочної форми навчання:**

48 годин – підготовка до контрольних заходів;

62 годин - опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Усього: 110 год.

6.1. Завдання для самостійної роботи

Звіти про самостійну роботу не надаються.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Дена форма навчання	Заочна форма навчання
1	2	3	4
1.	Поняття і суть екологічної безпеки.	10,0	14,0
2.	Фактори, які впливають на екологічну безпеку.	10,0	14,0
3.	Загальні положення про державну систему екологічного управління.	10,0	14,0
4.	Правові основи ведення кадастрів у галузі охорони та використання курортних і лікувально-оздоровчих зон.	10,0	14,0
5.	Правовий статус осіб, постраждалих внаслідок дії надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.	10,0	14,0
6.	Управління екологічною безпекою в умовах радіаційної аварії.	10,0	14,0
7.	Особливості правого регулювання харчової безпеки.	10,0	13,0
8.	Підстави відповідальності в галузі екології.	8,0	13,0
Всього		78,0	110,0

7. Методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: «проблемні» лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, метод мозкового штурму, метод вільних асоціацій, метод обговорення тематичних зображень, метод "переваги та недоліки", метод "Робота в мережі", ділові ігри.

«**Проблемні**» лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, за звичай, як частина заняття-дослідження. На початку проведення міні-лекції за вказаними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення

проблеми (при використанні «проблемних» лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб і презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань. Однією з позитивних рис презентації та її переваг за умови використання в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти під час роботи в певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки і висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Ділові та рольові ігри – форма активізації студентів, внаслідок якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації в ролі безпосередніх учасників подій.

Обговорення тематичних зображень дає змогу візуально сприймати інформацію, сприяє розвитку асоціативного мислення та кращому засвоєнню матеріалу.

8. Методи контролю

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних задач, тестування, перевірка письмових завдань.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	7	7	8	8	8	8		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» включає:

1. Опорний конспект лекцій (у електронному і паперовому носіїві) по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення.
2. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по всьому курсу дисципліни.

11. Рекомендована література

Базова

1. Андрейцев В.І. та ін. Екологічне право. – К.: Істина, 2001. – 544 с.
2. Екологічна безпека: Підручник / Шмандій В.М., Клименко М.О., Голік Ю.С., Прищепа А.М., Бахарев В.С., Харламова О.В. –Херсон: Олді-плюс, 2013. –366 с.
3. Екологічне право України: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х.: Право, 2009. – 328 с.
4. Екологічне управління: Підручник / Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Білявський Г.О. та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
5. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення. – К.: НІСД, 2001. – 312 с.
6. К.А. Рябець. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 438 с.
7. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні: навч. посіб. /А.П. Гетьман, М.В. Шульга, В.Л. Бредіхіна та ін. – Х.: Право, 2012. – 296 с.
8. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., МАСІКЕВИЧ Ю.Г., СОЛОДКИЙ В.Д. та ін. Організація управління в екологічній діяльності: Навч. посібник. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2002. – 304 с.
9. Актуальні проблеми створення системи оцінки зовнішніх та внутрішніх загроз національній безпеці України: Науково-інформаційний збірник. – Вип. 20. – К.: ДП “НВЦ” “Євроатлантикінформ”, 2005. – 344 с.
10. Богданович В.Ю. Теоретико-методологічні засади забезпечення національної безпеки держави у її визначальних сферах: монографія / Богданович В.Ю., Семенченко А.І., Єгоров Ю.В. – К.: Київ, 2007. – 370 с.
11. Білявський Г.О. Основи екології: Підручник / Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. – «е вид. - К.: Либідь, 2005. – 408 с.
12. Міжнародна і національна безпека: короткий словник термінів / Г.П. Ситник, В.Ю.Богданович, М.Ф. Єжєєв; [укладач, кер. авт. кол. Г.П. Ситник]. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 86 с.
13. Романченко І. С., Сбітнев А.І., Бутейко С.Г. Екологічна безпека: екологічний стан та методи його моніторингу. Навчальний посібник. – К., 2006. – 560 с.
14. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / Семенченко А.І. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 428

15. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України: Моногр. / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський. – К.: ДП "НВЦ" "Євроатлантикінформ", 2007. – 592 с.
16. Ситник Г.П. Національна безпека України: теорія і практика: Навчальний посібник / Ситник Г.П., Олуйко В.М., Вавринчук М.П.. - Хмельницький; Київ: Вид-во «Кондор», 2007. – 616 с.
17. Ситник Г.П. Організаційно-правові засади забезпечення національної безпеки України: Навчальний посібник / Ситник Г.П., Олуйко В.М. – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2005.– 226 с.
18. Ситник Г.П. Державне управління національною безпекою: теорія і практика: монографія / Ситник Г.П. - К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 408 с.
19. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. – К.: Знання, 2006. – 300 с.

Допоміжна література

1. Андрейцев В.І. Екологічне право.- К.: Вентурі, 1996.
2. Андрейцев В.І. Екологічне право проблеми удосконалення.- К.: Юрінком, 1990.
3. Андрейцев Ю.І. Екологічна експертиза, право та практика.- К.: Вентурі, 1994.
4. Білявський Г.О. Основи загальної екології
5. Водний кодекс України
6. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Тематичний словник термінів та визначень з курсу теорії держави і права.- К.: Наука, 1996.
7. Ерофеев Б.В. Экологическое право.- К.: Наукова книга, 1996.
8. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”
9. Закон України “Про охорону атмосферного повітря”
10. Закон України “Про природнозаповідний фонд”
11. Закон України “Про тваринний світ”
12. Кодекс України про надра
13. Конституція України
14. Костицький В. Екологічне право України: деякі проблеми теорії та кодифікації.- К.: Право України, 1998.
15. Лісовий кодекс України
16. Макаренко П.Н. Економіка України: курс лекцій.- Львів: Світ, 1996.
17. Плотнікова О. Співвідношення екологічного права та екологічного законодавства.- Одеса: Університет, 1997.
18. Чаусова Л. Система принципів екологічного права.- К.: Право України, 1996.
19. Черкашина О.Т. Розвиток екологічного права.- Одеса: Розвиток, 1992.
20. Гейнрих Д., Гергт М. Экология: dtv-Atlas: Пер. с 5-го нем. изд. / Худож. Рудольф и Розмари Фанерт; Науч.ред. пер. Серебряков В. В. - М.: Рыбари, 2003. 287: ил.
21. Данник Ю.Г. Національна безпека: запобігання критичним ситуаціям: монографія / Данник Ю.Г., Катков Ю.І., Пічугін М.Ф. – Житомир: Рута, 2006. - 2006.- 388 с.
22. Запольський А. К., Салюк А. І. Основи екології: Підручник. — К.: Вища шк., 2001. —358с.

23. Крисаченко В.С., Хилько М.І. - Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку / Крисаченко В.С., Хилько М.І. – К.: „Знання України”, 2002. – 598 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 25.06.2018).
2. Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
4. Офіційний Web-сайт Міністерства екології та природних ресурсів <https://menr.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
6. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
7. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua> (дата звернення 25.06.2018).
8. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
9. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 25.06.2018).
10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України №1602-III від 23 березня 2000 року. Відомості ВРУ, 2000, №25.
11. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України №2850-IV від 8 вересня 2005 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 25.06.2018).
12. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
13. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php (дата звернення 25.06.2018).